

Міністерство освіти і науки України
Державний вищий навчальний заклад
«Донбаський державний педагогічний університет»
Факультет фізичного виховання
Кафедра фізичної терапії, фізичного виховання і біології

“ЗАТВЕРДЖУЮ”:

Перший проректор

Набока О.Г.

(підп.)

«30» серпня 2021 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

МЕТОДОЛОГІЯ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ (ЗА СПЕЦІАЛЬНІСТЮ)

підготовки здобувачів

другого (магістерського) рівня вищої освіти

(назва рівня вищої освіти)

спеціальності 014 Середня освіта (Біологія та здоров'я людини)

(шифр і назва спеціальності)

за освітньо-професійною програмою

Середня освіта (Біологія та здоров'я людини)

(назва програми)

мова навчання українська

Розробник: Бобирєв В.Є., кандидат біологічних наук, доцент кафедри фізичної терапії, фізичного виховання і біології

Рецензенти:

Дичко В.В. – доктор біологічних наук, професор, завідувач кафедри фізичної терапії, фізичного виховання і біології ДВНЗ «ДДПУ».

Пристинський В.М. – кандидат педагогічних наук, професор кафедри теоретичних методичних основ фізичного виховання і реабілітації ДВНЗ «ДДПУ».

Робоча програма розглянута і схвалена на засіданні кафедри фізичної терапії, фізичного виховання і біології

Протокол № 1 від «27» серпня 2021 р.

Завідувач кафедри фізичної терапії,

фізичного виховання та біології _____ В.В. Дичко

Погоджено групою забезпечення спеціальності 014 Середня освіта (Біологія та здоров'я людини)

Керівник групи забезпечення _____ І.В. Кушакова

Затверджено та рекомендовано до впровадження вченою радою
Державного вищого навчального закладу
«Донбаський державний педагогічний університет»

“30” серпня 2021 р.

протокол № 1

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни	
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3,5	Обов'язкова	
Загальна кількість годин – 105	Рік підготовки:	
	1-й	1-й
	Семестр	
	1-й	1-й
	Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: контактних –4 самостійної роботи студента –8	18 год.	8 год.
	Практичні	
	18 год.	6 год.
	Самостійна робота	
	69 год.	91 год.
	Вид контролю: залік	

Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета вивчення навчальної дисципліни «Методологія наукових досліджень (за спеціальністю)» полягає формуванні у майбутніх учителів біології та основ здоров'я системних знань і розуміння концептуальних методів наукових досліджень, що полягає у розкритті теоретичних та практичних аспектів наукової роботи.

**2. Матриця компетентностей, програмних результатів навчання,
методів навчання, методів контролю з навчальної дисципліни (обов'язкової)
«Методологія наукових досліджень(за спеціальністю)»**

Компетентності, які формуються (шифр відповідно до освітньої програми)	Програмні результати навчання (шифр відповідно до освітньої програми)	Методи навчання	Методи контролю
<p>Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу (ЗК1); здатність до проведення досліджень на відповідному рівні (ЗК2); здатність генерувати нові ідеї (креативність), виявляти ініціативу та підприємливість (ЗК5). Здатність організувати й управляти освітніми та робочими процесами в середній освіті, які є складними, непередбачуваними та потребують нових стратегічних підходів, співпраці з різними соціальними інституціями, категоріями фахівців (СК3); здатність моделювати, проєктувати та реалізовувати науково-експериментальну</p>	<p>Критично осмислювати та інтегрувати знання про концептуальні засади, цілі, завдання, принципи функціонування середньої освіти в Україні у перебігу розв'язання складних задач у широких мультидисциплінарних контекстах (ПРН1); застосовувати методики та інноваційні освітні технології у професійній діяльності у стандартних, нестандартних та невизначених ситуаціях (ПРН3); організувати та управляти освітніми процесами у складних, непередбачуваних умовах, що потребують нових</p>	<p>Словесний метод (лекції) проводяться з використанням наочного методу – застосуванням презентацій, відеоматеріалів, демонстрація теоретичного матеріалу, обговорення, дискусія, аналіз); Практичний метод (практичні заняття – проведення дискусій, бесід, інтерактивні методи (мозковий штурм, робота у групах), аналіз конкретних генетичних задач, ситуацій, розробка презентацій, реферативна робота); В рамках самостійної роботи використовуються діагностичні та науково-</p>	<p>Вхідний (бесіда). Поточний контроль (письмові роботи у формі рефератів, презентацій, доповідей); усне опитування; письмове опитування (тестування, розв'язання задач, відповіді на питання) Вирішення компетентісно-орієнтованих практичних завдань; поточні та контрольні тестування; Підсумковий контроль (залік)</p>

<p>діяльність у системі середньої освіти в широких мультидисциплінарних контекстах, нових або незнайомих середовищах за наявності неповної чи обмеженої інформації (СК5); здатність здійснювати викладання і дослідження із дотриманням норм академічної доброчесності (СК15).</p>	<p>стратегічних підходів, налагоджувати співпрацю з різними соціальними інституціями, категоріями фахівців, використовуючи інформаційно-комунікаційні технології та цифрові сервіси (ПРН4); моделювати, створювати та підтримувати безпечне, ергономічне, інклюзивне освітнє середовище в закладі загальної середньої освіти (ПРН6); планувати, організувати і здійснювати науково-педагогічні (експериментальні) дослідження у сфері середньої освіти на засадах академічної доброчесності; аналізувати, узагальнювати і презентувати результати дослідження; доводити власну наукову позицію (ПРН7); застосовувати методи діагностування досягнень учнів, здійснювати педагогічний супровід процесів їх соціалізації та професійного</p>	<p>дослідницькі методи навчання відповідно до типу та складності завдання.</p>	
--	--	--	--

	самовизначення, підготовки до свідомого вибору життєвого шляху (ПРН15); знаходити шляхи швидкого й ефективного розв'язання поставленого завдання, генерувати ідеї, використовуючи отримані знання та навички (ПРН18).		
--	---	--	--

3. Структура навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин							
	Денна форма				Заочна форма			
	усього	зокрема			усього	зокрема		
		л	пр	с.р.		л	пр	с.р.
Тема 1. Поняття про науку, її суть, мета і завдання	15	2	2	11	15	2		13
Тема 2. Основні категорії науки. Суть і особливості процесу наукового пізнання	16	2	2	12	18		2	16
Тема 3. Загальні наукові аспекти методології досліджень	18	4	2	12	16	2		14
Тема 4. Структура дослідження. Розробка концептуальних положень і апарату дослідження.	16	2	4	10	18		2	16
Тема 5. Розробка та експериментальна перевірка моделі, головних ідей, концептуальних положень, що покладені в основу дослідження.	20	4	4	12	18	2		16
Тема 6. Обробка даних та оформлення результатів дослідження	20	4	4	12	20	2	2	16
Усього годин	105	18	18	69	105	8	6	91

4. Програма навчальної дисципліни

4.1. Теми лекцій

№ п/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Лекція 1. Поняття про науку, її суть, мета і завдання.	2	2
2	Лекція 2. Основні категорії науки. Суть і особливості процесу наукового пізнання	2	
3	Лекція 3. Загальні наукові аспекти методології досліджень .	4	2
4	Лекція 4. Структура дослідження. Розробка концептуальних положень і апарату дослідження.	2	
5	Лекція 5. Розробка та експериментальна перевірка моделі, головних ідей, концептуальних положень, що покладені в основу дослідження.	4	2
6	Лекція 6. Обробка даних дослідження та оформлення результатів.	4	2
	<i>Разом:</i>	18	8

4.2. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Предмет, мета і завдання курсу “МНД (за спеціальністю)”.	2	
2	Основні структурні елементи науки: принципи (постулати), проста абстракція (поняття, визначення),	2	2
3	Загальна структура дослідницької роботи, її основні складові і етапи проведення.	2	
4	Поняття актуальності дослідження та визначення ступеня його наукової розробки. Визначення об’єкта, предмета,	4	2
5	Збирання та накопичення матеріалів дослідження. Організація і проведення експерименту.	4	
6	Основні вимоги щодо написання роботи: стисливість, логічність, конкретність.	4	2
	<i>Разом:</i>	18	6

4.3. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Історичний нарис становлення і розвитку наукового пізнання світу	2	2
2	Специфіка і відмінності різних форм пізнання світу (містичної, релігійної, художньої і наукової)	2	2
3	Сучасні особливості розвитку науки	2	2
4	Труднощі й особливості проведення міждисциплінарних наукових досліджень.	2	2
5	Проблеми прогнозування розвитку науки та оцінки її ефективності.	2	2
6	Суть і значення “наукометрії”	2	2
7	Види і способи систематизації фактичного матеріалу	2	2
8	Суть і значення теоретичних і емпіричних методів пізнання.	2	3
9	Вимоги щодо збирання і систематизації емпіричних фактів.	2	3
10	Границі й суть використання евристичних методів рішення	2	3
11	Специфіка методології соціально-економічних досліджень.	2	3
12	Вплив методики проведення наукового дослідження на структуру роботи.	2	3
13	Специфіка теоретичного розділу роботи і вимоги щодо систематизації основних наукових ідей і категорій.	2	3
14	Використання графічних методів наукового дослідження.	2	3
15	Умови об’єктивності і основні правила проведення соціологічних досліджень.	2	2
16	Врахування психологічних аспектів у соціологічних дослідженнях.	2	3
17	Мотивація наукової творчості	2	3
18	Вплив особистості на вибір форми наукової діяльності.	2	3
19	Інтелектуальні, психологічні, моральні, освітні вимоги до науковця.	2	3

20	Сутність, характер і шляхи вирішення наукової проблеми.	2	3
21	Формування та обґрунтування наукових гіпотез.	2	3
22	Основні етапи роботи з літературними джерелами в рамках наукового дослідження.	2	3
23	Види записів, які необхідні під час роботи з науковою літературою	2	3
24	Сучасна інформаційна база наукових досліджень	2	3
25	“Інформаційний потоп” і як в ньому орієнтуватися.	2	3
26	Правдивість сучасних джерел інформації.	2	3
27	Логіка подання матеріалу у науково-дослідних роботах.	2	3
28	Суть і особливості формулювання рекомендацій і висновків	3	3
29	Форми представлення результатів наукових досліджень.	3	3
30	Вимоги до структури наукових статей, встановлені вищою атестаційною комісією (ВАК) України.	3	3
31	Правила оформлення ілюстративного матеріалу (плакати, слайди).	3	3
32	Відмінність вимог до наукової доповіді та наукової статті.	3	3
33	Основні елементи наукового дослідження, які необхідно виявити в процесі структуризації наукової статті.	3	3
	<i>Разом:</i>	69	91

5. Критерії оцінювання результатів навчання

Шкала оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти

За накопичувальною 100-бальною шкалою	За національною шкалою	
	для екзаменів, звітів з практики, курсових робіт	для заліків
90 – 100 балів	відмінно	зараховано
89 – 75 балів	добре	
60 – 74 балів	задовільно	
26 – 59 балів	незадовільно	не зараховано
0 – 25 балів	неприйнятно	

6. Засоби діагностики результатів навчання

1) усні опитування на практичних заняттях – індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда (оцінюється рівень розуміння здобувачем теоретичного матеріалу, вміння формулювати запитання по темі та давати на нього відповідь, якість підготовки домашнього завдання);

2) перевірка практичних завдань на практичних заняттях – письмове тестування; вирішення дослідницьких задач; в тому числі перевірка вміння аналізувати й застосовувати одержані знання для вирішення практичних завдань; перевірка результатів виконання завдань для самостійної роботи.

3) залік, як форма контролю, передбачає зарахування здобувачеві балів, накопичених за результатами поточного оцінювання з навчальної дисципліни (за наявності у здобувача не менше 60 балів за поточну роботу – без додаткового опитування) й не вимагає обов'язкової присутності здобувача вищої освіти. Здобувач має право (за бажанням) підвищити власний результат оцінювання в балах з навчальної дисципліни, шляхом виконання завдань самостійної роботи, але не пізніше ніж до початку екзаменаційної сесії.

7. Рекомендована література

Основна:

1. Гуторов О. І. Методологія та організація наукових досліджень : навчальний посібник. Харків: ХНАУ, 2017. - 272 с.

2. Данильян О. Г., Дзьобань О. П. Організація та методологія наукових досліджень: навч. посіб. Харків: Право, 2017. - 448 с.

3. Данильян О. Г., Дзьобань О. П. Методологія наукових досліджень: підручник. Харків: Право, 2019. - 368 с.

4. Євтушенко М.Ю., Хижняк М.І. Методологія та організація наукових досліджень: навчальний посібник – Центр учебной литературы, 2019.- 350с.

5. Костюкевич В. М., Коннова М. В. Методологія наукових досліджень: навчальний посібник. Вінниця, 2017. - 172с.

6. Конверський А. Основи методології та організації наукових досліджень. К. : Центр навчальної літератури, 2017. - 350 с.

7. Корягін М. В., Чік М. Ю. Основи наукових досліджень. Навчальний посібник. 2-ге вид.. К. : Алерта, 2019. - 492 с.

Допоміжна:

8. Академічна доброчесність: проблеми дотримання та пріоритети поширення серед молодих вчених : кол. моногр. / за заг. ред. Н. Г. Сорокіної, А. Є. Артюхова, І. О. Дегтярьової. Дніпро : ДРІДУ НАДУ, 2017. - 169 с

9. Данильян О. Г., Дзьобань О. П. Навчально-методичний посібник з навчальної дисципліни «Організація та методологія наукових досліджень» для аспірантів (здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії) – Харків : Право, 2019. – 40 с

10. Мальська М. П. Організація наукових досліджень : навчальний посібник / М. П. Мальська, І. Г. Пандяк. – К.: «Центр учбової літератури», 2017. – 136 с.

11. Методологія та організація наукових досліджень: Навч.посіб./ І.С. Добронравова, О.В. Руденко, Л.І. Сидоренко та ін.; за ред.. І.С. Добронравової(ч.1), О.В. Руденко(ч.2).-К.: ВПЦ «Київський університет, 2018. - 607с.

12. Методологія наукових досліджень [Текст] : навч. посіб. / Ладанюк А. П., Власенко Л. О., Кишенько В. Д. ; Нац. ун-т харч. технологій. - Київ : Ліра-К, 2018. - 351 с.

13. Методологія та організація наукових досліджень [Текст]: Навч.посіб./ Л.Г. Ліпич, С.М. Бортнік, Л.Г. Волинець та ін. ; за аг. Ред.. Л.Г. Ліпич. – Луцьк: Вежа-Друк, 2018. – 220с.

14. Наказ МОНУ № 40 від 12.01.2017 р. «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації»

15. Якорнов Є.А. Організація наукових досліджень та розробок в галузі телекомунікацій. Навчальний посібник - К.: НТУУ «КПІ імені Ігоря Сікорського», 2017. – 241 с.

8. Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Міністерство освіти і науки України. Розділ “Державні стандарти”. URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/derzhavni-standarti>.
2. Міністерство освіти і науки України. Розділ “Нова Українська школа”. URL: <https://mon.gov.ua/ua/tag/nova-ukrainska-shkola>.
3. Нова українська школа: Концептуальні засади реформування середньої школи. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf>.
4. Нова українська школа: Порадник для вчителя / під заг. ред. Бібік Н. М. Київ: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2017. 206 с. URL: <https://nus.org.ua/wp-content/uploads/2017/11/NUSH-poradnyk-dlya-vchytelya.pdf>.
5. Про освіту: Закон України від 05.09.2017 р. № 2145-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>.

9. Посилання на дистанційний курс

Вивчення навчальної дисципліни «Методологія наукових досліджень(за спеціальністю)» може відбуватися дистанційно або змішано на платформі Moodle ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет» URL: <http://ddpu.edu.ua:9090/moodle/course/view.php?id=1642>

Дистанційний курс розраховано на шість тем. Кожна тема містить такі компоненти: лекції, практичні заняття, комплексне практичне індивідуальне завдання, завдання до самостійної роботи.